

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Київський інститут залізничного транспорту

Факультет «Управління залізничним транспортом»

Кафедра «Управління комерційною діяльністю залізниць»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри УКДЗ
Віктор МИРОНЕНКО

Протокол №__ від _____ 2022 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Доктор технічних наук, професор МИРОНЕНКО Віктор Кімович
E-mail	pupil7591@gmail.com
Навчальна дисципліна	Транспортне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності
Офіційна назва освітньої програми	Транспортні технології (на залізничному транспорті)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	27«Транспорт»
Спеціальність	275 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Вивчення даної дисципліни передбачає забезпечення необхідної транспортної підготовки фахівців з управління процесами міжнародних перевезень та нормативно-правовою базою при організації транспортного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у галузі транспорту з використанням теорій та методів сучасної транспортної науки на основі системного підходу та з врахуванням комплексності та невизначеності умов функціонування транспортних систем.
Загальні компетентності	<p>ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК-4 Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК-5. Навики використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК-12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК-13. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>
Спеціальні (фахові) компетентності	<p>СК-1. Здатність аналізувати та прогнозувати параметри і показники функціонування транспортних систем та технологій з урахуванням впливу зовнішнього середовища.</p> <p>СК-2. Здатність організації та управління навантажувально-розвантажувальними роботами та складськими операціями на транспорті.</p> <p>СК-3. Здатність організовувати та управляти перевезенням вантажів (за видами транспорту).</p> <p>СК-5. Здатність до оперативного управління рухом транспортних потоків.</p> <p>СК-6. Здатність організовувати взаємодію видів транспорту.</p> <p>СК-7. Здатність оптимізувати логістичні операції та координувати замовлення на перевезення вантажів від виробника до споживача, дотримуватись законів, правил та вимог систем управління якістю.</p> <p>СК-9. Здатність оцінювати експлуатаційні, техніко-економічні, технологічні, правові, соціальні, та екологічні складові організації перевезень.</p> <p>СК-12. Здатність організовувати міжнародні перевезення.</p> <p>СК-13. Здатність оцінювати плани та пропозиції щодо організації та технології перевезень, складені іншими суб'єктами, та вносити необхідні зміни виходячи з техніко-експлуатаційних параметрів та принципів функціонування об'єктів та пристроїв транспортної інфраструктури, транспортних</p>

	<p>засобів (суден).</p> <p>СК-15. Здатність організувати транспортно-експедиторське обслуговування вантажів.</p> <p>СК-19. Здатність до управління вантажними перевезеннями за видами транспорту.</p>
--	---

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1 «Нормативно-правове та організаційно-технологічне забезпечення транспортного обслуговування міжнародних перевезень»

Тема 1. Термінологія ЗЕД. Класифікація товарів. Участь різних видів транспорту у ТЗЗЕД.

Термінологія зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Географічна структура зовнішньої торгівлі України. Товарна структура зовнішньої торгівлі України. Класифікація товарів ЗЕД (УкрЗЕД). Участь різних видів транспорту у ТЗЗЕД. основні зовнішньоторговельні партнери України
Література: 1 – 6, 23.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД), експорт, імпорт, сальдо.

Тема 2. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності (відповідні Закони, Митний кодекс).

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Визначення термінів, принципи зовнішньоекономічної діяльності. Закон України «Про транзит вантажів». Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність». Митний кодекс України.

Література: 1 – 6, 8 – 20, 34.

Ключові слова: принципи зовнішньоекономічної діяльності, види зовнішньоекономічної діяльності, транзит вантажів, мито.

Тема 3. Транспортна складова контракту ЗЕД. Міжнародні правила тлумачення комерційних термінів «ІНКОТЕРМС».

Транспортна складова контракту ЗЕД. Обов'язкові складові елементи зовнішньоекономічного контракту. Міжнародні правила тлумачення комерційних термінів «ІНКОТЕРМС-2020».

Література: 1 – 6, 21, 23, 33.

Ключові слова: франкування, базисні умови, ризики.

Модуль 2 «Транспортно-технологічні системи доставки вантажів різними видами транспорту у міжнародному сполученні»

Тема 4. Морський транспорт – основний вид транспорту, що забезпечує глобальну ЗЕД. Морські порти та їх роль у ТЗЗЕД і транспортній системі України.

Основні положення та визначення. Переваги і недоліки морського транспорту. Морський транспорт в світі. Торговельний флот світу за типами суден. Торговельний флот України за типами морських суден. Морські порти та їх роль у ТЗЗЕД і транспортній системі України. Діяльність морських портів України. Визначення пропускнуєї спроможності порту. Математична модель роботи причалу.

Література: 12, 20.

Ключові слова: морський транспорт, порт, термінал, дедвейт, коносамент.

Тема 5. Основні типи та характеристики морських суден. Організація морських перевезень.

Класифікація морських суден. суховантажні судна. Контейнеровози. Ліхтеровози. Лісовози. Рефрижератори. Ролкери. Балкери. Танкери. Пороми. Промислові судна.

Література: 12, 20.

Ключові слова: трампове і лінійне судноплавство, балкер, танкер, контейнеровоз.

Тема 6. Вантажні автотранспортні засоби. Організація автомобільних вантажних перевезень на умовах МДП.

Значення автомобільного транспорту для ТЗЗЕД країни. Асоціація міжнародних

автомобільних перевізників України (АсМАП України. Митна конвенція про міжнародні перевезення із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП 1975 р.). Книжка МДП (Carnet TIR). Рухомий склад автомобільного транспорту. Порівняння організації міжнародних перевезень вантажів автомобільним та залізничним транспортом. Європейська угода щодо роботи екіпажів транспортних засобів, які виконують міжнародні автомобільні перевезення (ЄУТР)

Література: 9, 15.

Ключові слова: автомобільний транспорт, АсМАП України, книжка МДП, тахограф.

Тема 7. Повітряні судна для перевезень вантажів. Вантажні термінали аеропортів, «хаби». Організація авіаційних перевезень.

Загальні положення. Правове регулювання авіаційного транспорту. International Civil Aviation Organization - ICAO. International Air Transport Association IATA. Міжнародна організація авіаційного транспорту (МАК). Типи повітряних суден. Air Waybills

Література: 10, 17, 18.

Ключові слова: авіаційний транспорт, повітряні перевезення, повітряні судна, сертифікація, Air Waybills.

Тема 8. Залізничний транспорт в міжнародних перевезеннях вантажів. Уніфікована накладна ЦІМ/СМГС. Організація міжнародних перевезень у взаємодії з митними органами

Залізничний транспорт в міжнародних перевезеннях вантажів. Уніфікована накладна ЦІМ/СМГС. Організація міжнародних перевезень у взаємодії з митними органами.

Література: 11, 13, 14, 19, 25.

Ключові слова: накладна ЦІМ/СМГС, декларація.

Тема 9. Організація роботи прикордонних передавальних станцій. Основні технології перетину кордону вантажами і вагонами.

Організація роботи прикордонних передавальних станцій. Технології перетину кордону зі зміною ширини колії 1520 мм/1435 мм.

Література: 22, 24 – 28.

Ключові слова: перевантаження, заміна візків, термінал, розсувні колісні пари.

Тема 10. Міжнародні перевезення вантажів за участю різних видів транспорту.

Організація комбінованих перевезень на залізницях України. Стан контейнерних перевезень на залізницях України. Підвищення ефективності доставки вантажів у міжнародному контрейлерному сполученні.

Література: 22.

Ключові слова: комбіновані перевезення, контрейлерне сполучення, бімодальний транспорт, роудрейлер.

Індивідуальні завдання

Передбачені індивідуальні розрахункові завдання за варіантами практичних робіт:

1. Динаміка ЗЕД (робота з сайтом ukrstat.gov.ua)
2. Міжнародна торгівля з країнами ЄС (робота з сайтом <http://ec.europa.eu/eurostat>).
3. Застосування основних положень закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».
4. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Ліцензування та квотування.
5. Місце окремих видів транспорту в забезпеченні зовнішньоекономічної діяльності.
6. Міжнародні правила тлумачення торговельних термінів ІНКОТЕРМС.
7. Збільшення пропускної спроможності причалу порту.
8. Договори (контракти) суб'єктів ЗЕД та правові норми, що застосовуються до них

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	<p>РН 13. Організувати та управляти перевезенням вантажів в різних сполученнях. Вибирати вид, марку, тип транспортних засобів (суден) та маршрутів руху. Контролювати хід виконання перевезення.</p> <p>РН 16. Вибирати ефективні технології взаємодії видів транспорту. Аналізувати можливості застосування різноманітних варіантів взаємодії видів транспорту.</p> <p>РН 17. Розробляти ланцюги постачань та оцінювати їх ефективність. Установлювати зв'язки між різними ланцюгами постачань. Визначення функцій логістичних центрів. Аналізувати особливості супутніх інформаційних і фінансових потоків.</p> <p>РН 19. Пояснювати експлуатаційну, техніко-економічну, технологічну, правову, соціальну та екологічну ефективність організації перевезень.</p> <p>РН 22. Організувати міжнародні перевезення. Застосовувати методи оформлення митної документації. Використання методів митного контролю.</p> <p>РН 23. Розпізнавати якісні і кількісні показники експлуатації транспортних засобів (суден). Оцінювати елементи конструкції транспортних засобів (суден). Установлювати зв'язок між елементами конструкції транспортних засобів (суден).</p>
-------------------------------	--

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 40 балів Проміжний контроль - 40 балів Підсумковий контроль – (залік) - 20 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен, залік).	
Підсумкові бали навчальної дисципліни	= Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем) + Кількість балів за підсумковим контролем

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки

1-20		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
------	--	---	---

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України № 959-XII від 16 квітня 1991 року, зі змінами та доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>
2. *Про транзит вантажів*: Закон України № 1172-XIV від 20 жовтня 1999 року, зі змінами та доповненнями:
3. *Про транспортно-експедиторську діяльність*: Закон України № 1955-IV від 1 липня 1999 року, зі змінами та доповненнями:
4. Державний комітет статистики України (зовнішньоекономічна діяльність): <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. *Зовнішньоекономічна діяльність підприємств*: Навч. посіб., 2-е вид. – Київ: Центр навч. літератури, 2006. – 792 с.
6. Гребельник О.П. *Основи зовнішньоекономічної діяльності*: підручник – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 452 с.
7. *Основи організації транспортного забезпечення зовнішньо-торговельних зв'язків України* [/ Цветов Ю.М., Едін О.Й., Макаренко М.В. та ін. – К.: ВАТ «КТП-Центр», 2000. – 581 с.
8. *Європейське залізничне законодавство*: Підбірка законодавчих актів ЄС / За ред. Матвіїва І.Б.; Т. 1. – К.: „Укрзалізниця”, 2006. – с. 296.; Т. 2. – К.: „Укрзалізниця”, 2006. – с. 494.
Міжнародні організації конвенції та багатосторонні угоди в галузі транспорту.
9. *Том 1 Автомобільний транспорт*: Посібник / За ред. Редзюка А.М. – К.: ДП «Державтотранс НДІ проект», 2009 – 208 с.
10. *Том 2 Авіаційний транспорт*: Посібник / За ред. Редзюка А.М. – К.: ДП «Державтотранс НДІ проект», 2009 – 200 с.
11. *Том 3 Залізничний транспорт*: Посібник / За ред. Редзюка А.М., Матвіїва І.Б. – К.: ДП «Державтотранс НДІ проект», 2006 – 216 с.
12. *Том 4 Морський і річковий транспорт*: Посібник / За ред. Редзюка А.М. – К.: ДП «Державтотранс НДІ проект», 2009 – 216 с.
13. Угода про міжнародне вантажне залізничне сполучення (Соглашение о международном грузовом железнодорожном сообщении - СМГС) – 2009: <http://www.uz.gov.ua/ci/org/osjd/SMGS/SMGS2009.pdf>
14. Конвенція про міжнародні залізничні перевезення вантажів (КОТІФ) та Додатки до неї. – 2005: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_291
15. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП): http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_012
16. Повітряний кодекс України від 04.05.1993 № 3167-XII: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3167-12>
17. Офіційний сайт Міжнародної асоціації повітряного транспорту (International Air Transport Association): <http://www.iata.org/index.htm>
18. Офіційний сайт Міжнародної організації цивільної авіації (International Civil Aviation Organization): www.icao.int/
19. Міжурядова організації з міжнародних перевезень залізницею: <http://www.otif.org/>
20. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=176%2F95-%E2%F0>
21. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів від 01.01.2010 р. (Міжнародна торгова

палата): http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=988_007

22. Дьомін Ю.В. Залізнична техніка міжнародних транспортних систем (вантажні перевезення). – К.: «Юнікон-Прес», 2001. – с. 342

Допоміжна:

23. Козик В.В., Панова Л.А., Кроп'як Я.С., Григор'єв О.В., Босак А.О. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посібник – 2-ге вид., перероб. і доповн.- К.: Центр навч. літератури, 2004. – 608 с.

24. Довідник експедитора залізниці: Нормат.-прав. та метод. док. / В.Г. Сухоруков, Б.І. Дегтярьов, Д.В. Зеркалов. – К.: Науковий світ, 2000. – 266 с.

25. Митний контроль на залізничному транспорті / В.А. Писарев, О.В. Рождественський, П.В. Пашко; За ред. П.В. Пашка. – К.: Т-во „Знання”, 2004. – 404 с. – (Митна справа в Україні)

26. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: підручник – К.: «Центр учбової літератури», 2005. – 696 с.

27. Владимиров К.Н., Бордачева В.Ю. Митне регулювання: навч. посібник – Херсон: Олді-плюс, 2006. – 336 с.

28. Митний контроль на залізничному транспорті: Збірник законодавства станом на 28 травня 2012 року – К.: «Центр учбової літератури», 2008. – 746 с.

29. Про загальні засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України № 2673-ХІІ від 13 жовтня 1992 року, зі змінами та доповненнями

30. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навчальний посібник / Під загальною редакцією А.І. Кредісова // Пер. з рос. – К.: Віра-Р „Альтерпрес”, 2000 – с. 448

31. Пазуха М.Д. Зовнішньоекономічна діяльність (загальні положення). Навчально-метод. посіб. – К.: ЦУЛ., 2008. – 230 с.

32. Загородній А.І., Вознюк І.А. Зовнішньоекономічна діяльність. Термінологічний словник. – К.: Кондор, 2007. – 168 с.

33. Зеркалов Д.В., Доманський В.А. Транспортне страхування. Довідник/ За редакцією Д.В. Зеркалова. – К.: Основа, 2004.–568 с.

34. Міжнародна правова регламентація транспортних перевезень: Підручник. – К.: Зовнішня торгівля, 2004. – с. 288.

35. 16. Rodrigue J.-P., Comtois C., Slack B. The Geography of Transport Systems. - New York: Routledge, 2006: <http://people.hofstra.edu/geotrans/eng/ch4en/ch4menu.html>